

รูปแบบการสอนแบบ “Super Teaching”

“Super Teaching” Model

อรนุช ลิมตศิริ¹ ธงชัย สมบูรณ์² และมาลินี บุญยรัตพันธุ์¹

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อที่จะนำเสนอรูปแบบการสอนแบบ “Super Teaching” ซึ่งถือว่าเป็นฐานคติใหม่ที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วยด้านสิ่งแวดล้อม ด้านครูผู้สอน และด้านแหล่งเรียนรู้ วิทยานิพนธ์ของงานวิจัยอ้างอิงฐานคติการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิค EFR (Ethnographic Future Research) ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา 17 คน กระบวนการสังเคราะห์และการตกผลึกข้อมูลถึงความสมบูรณ์ของข้อมูลถูกนำมาเรียบเรียงในลักษณะพรรณนาความ ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านสิ่งแวดล้อม แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ สิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน ผู้เชี่ยวชาญส่วนมากให้ความเห็นว่า สิ่งแวดล้อมภายในห้องประกอบด้วย บรรยากาศการเรียนในเชิงบวกที่ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนและความไว้วางใจจากครูผู้สอน ตลอดจนบรรยากาศที่ทำทนายให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมทางกายภาพทางด้านแสงสว่างและการจัดที่นั่งก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดความสุขในการเรียน ส่วนสิ่งแวดล้อมภายนอกที่ผู้เชี่ยวชาญส่วนมากชี้ประเด็นถึงครอบครัวและเพื่อนของผู้เรียนว่ามีอิทธิพลต่อความสุขของผู้เรียน ยิ่งไปกว่านั้นบรรยากาศภายนอกที่มีความร่มรื่นของต้นไม้จะส่งผลต่อการเรียนด้วย 2) ด้านครูผู้สอน : การบูรณาการวิธีการสอน และเทคนิคการสอน รวมทั้งศาสตร์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่าส่งผลต่อการเรียนได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ บุคลิกภาพและคุณลักษณะที่ดีของครู จะสร้างความประทับใจให้กับผู้เรียน อนึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นว่าการเพิ่มพูนความรู้อย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนการสอนเป็นทีมจะส่งผลทำให้ผู้เรียนมีความสุขได้เช่นกัน 3) ด้านแหล่งการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญส่วนมากชี้ประเด็นให้เห็นความสำคัญของการเลือกสื่อที่เหมาะสมและหลากหลาย จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ อย่างมีความสุข ส่วนการเรียนรู้จากภายนอกห้องเรียน จะเป็นเส้นทางการเรียนรู้วิถีการหนึ่งที่ทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลและมีความสุขในการเรียน

คำสำคัญ : รูปแบบการสอน

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ABSTRACT

The main objective of this research was to explore the most significant elements of the new teaching paradigm called “Super Teaching,” including learning environment, teachers and learning resources. The research methodology was based on the paradigm of qualitative research, using the Ethnographic Future Research (EFR) technique, which involved the interviewing of 17 educational experts. Synthesis and crystallization for data completeness were carried out by the researchers, and the results were descriptively reported. The findings comprise three major elements: (1) The environmental perspective in this research was divided into two aspects: inside and outside the classroom. Most experts emphasized a positive learning climate with strong support and high respect from instructors, as well as providing a challenging opportunity for self-directed study for learning success. Also, in the physical environment, lighting and appropriate seating were prominent factors that promoted learning contentment. As for the outside environment, most experts strongly pointed out that learners’ family and peers could influence the satisfaction with learning. Moreover, the green surroundings and trees outside the classroom were an indirect factor, too. (2) Regarding the teacher element, the consensus of the experts was that students needed differentiated instructions with various techniques and methods, together with suitable pedagogical methods. The instructors’ personality and characteristics could enhance learners’ interest, as well. The experts agreed that team teaching and teachers’ constant accumulation of new knowledge would result in learners’ happiness with learning. (3) With regard to the learning resources, most of the experts pointed out that the selection of varied and appropriate media was useful for learners’ satisfaction with learning. In addition, learning outside the classroom would be another teaching method that would translate into learners’ achievement and happiness.

Keywords : teaching model

บทนำ

จากนโยบายพัฒนาการศึกษาของรัฐบาลแต่ละยุคต้องการให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและมีความรู้จากการเรียนไม่ว่าจะเป็นวิธีการต่าง ๆ เช่น การขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปีเป็น 9 ปี การผลิตบุคลากรด้านผู้สอน พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน รวมถึงการผลักดันให้มีการปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยเน้นการพัฒนาทางด้านทักษะการคิดและการวิเคราะห์ เป็นต้น รวมทั้งการใช้ทักษะชีวิตเพื่อให้ผู้เรียนจะได้ดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข (วิโรจน์, 2539; บุญชม, 2541) กล่าววามมนุษย์จะสามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขได้ จำเป็นต้องอาศัยการเรียนการสอนซึ่ง

เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน การเรียนการสอนจึงเป็นกิจกรรมที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อมนุษย์เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ สุวิทย์และอรทัย (2544) กล่าวว่า การเรียนรู้ของผู้เรียนจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ถ้าผู้วางแผนการเรียนรู้ได้คำนึงถึงการเรียนรู้ที่ดี วิธีการเรียนรู้ หลักการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ หลักการสอนที่มีประสิทธิภาพและลักษณะการเรียนการสอนที่ดี

จากรายงานสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2549) พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนในชั้นของผู้เรียนคือ ผู้เรียนไม่สามารถทำความเข้าใจกับสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่างตรงประเด็นและชัดเจน ในการศึกษาหาความรู้ การเรียนการสอนถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาทุกระดับ เพราะการเรียน

การสอนเป็นกระบวนการที่เสริมสร้างพลังความเป็น “วิชาการ” และ “ภูมิคุ้มกัน” ให้แก่ผู้เรียนเมื่อสำเร็จ การศึกษาจากสถาบันการเรียนรู้ต่าง ๆ การผนวกรวม (assimilation) การผสมผสาน (integration) ระหว่างผู้ถ่ายทอด (ครู) กับผู้ถูกถ่ายทอดในบางบริบทถือว่าเป็นเรื่องของ เทคโนโลยีเชิงอำนาจ (technology of power) โดยเฉพาะ การเรียนรู้ในห้องเรียนปรากฏว่า ผู้สอนมักจะถูกมองว่า มีอำนาจในระหว่างสอน ผู้เรียนเป็นเพียงผู้รับการถ่ายทอด และผู้ถูกข่มขู่ ในสังคมไทยความจริงสูงสุดทางการศึกษา ถูกพัฒนาฐานคติเรื่อยมา โดยเฉพาะการเสกสรรปั้นแต่ง ในบริบทของหลักสูตรที่ถูกจัดวางไว้ภายในนโยบาย แห่งรัฐชาติพุทธิพิสัย (cognitive domain) ทักษะพิสัย (psychomotor domain) และจิตพิสัย (affective domain) ยังถือว่าเป็นเกลียวของการศึกษาเป็น “ไตรปิฎกทางการศึกษา” ได้เป็นอย่างดี

ด้วยสภาวะแห่งการเปลี่ยนผ่านและการกระแทก จากสภาวะโลกาภิวัตน์อารยะ ระบบการถ่ายทอดองค์ความรู้/ ข้อความรู้อันสูงค่า ถ้าเปลี่ยนแปลงไปซึ่งมีผลมาจากการศึกษาระหว่างประเทศ (international education) ที่มีการศึกษาเปรียบเทียบ (comparison) เพื่อสร้างและ รังสรรค์สิ่งที่ดีงามให้กับผู้เรียน อันจะนำมาซึ่งความเป็น พลเมืองของรัฐชาติ อีกทั้งความมุ่งหมายของการจัดการ การศึกษาได้ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 “การจัดการศึกษาต้อง เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทาง ร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มี จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข” ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใน สถาบันอุดมศึกษาทุกระดับเร่งปรับแนวคิดและวิธีการ ตลอดจนการสร้างสรรคนวัตกรรมที่หลากหลาย เพื่อหวังจะได้เป็นความสำเร็จความเจริญ ความก้าวหน้า ของการศึกษาไทย (สุวิทย์และอรทัย, 2544)

วาทกรรมของการศึกษาไทย (Thai educational discourse) ที่เน้นผลผลิตที่สร้างผู้เรียนให้ถูกหล่อหลอม ออกจากสถาบันการเรียนรู้ คือ เก่ง ดี มีความสุข ถูกกำหนด ออกมาเป็น “วาระแห่งชาติ” แก่ผู้ถ่ายทอดความรู้/ครูอีก จำนวนมากที่ยังไม่มีวิธีการที่จะเข้าถึง “กระบวนการสอน

ที่เหมาะสม” กับสภาพ “พื้นฐาน” ของผู้เรียนได้ ปัญหานี้ สะท้อนออกมาจากสื่อต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นการสร้าง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้สอนได้นำ รูปแบบดังกล่าวไปประยุกต์และปรับใช้ ซึ่งจะเป็นการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีประสิทธิภาพต่อ การจัดการศึกษาของชาติในอนาคตต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยบนฐานคติของงานวิจัย เชิงอนาคตภาพ (Futurism) รวมทั้งการผสมผสานและ บูรณาการฐานคติของการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการวิจัย เชิงเอกสาร (document research) ซึ่งมีการดำเนินการ แบ่งออกเป็นขั้นตอนดังนี้

1.1 รวบรวมเอกสาร

คณะผู้วิจัย ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เป็น ข้อมูลชั้นรอง (secondary resources) ซึ่งได้แก่ หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ รวมทั้งบทความต่าง ๆ

1.2 คัดเลือกและวิเคราะห์หลักฐาน

เมื่อได้หลักฐานซึ่งเป็นเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับเรื่องที่วิจัย คณะผู้วิจัยนำหลักฐานมาคัดเลือก นำมา วิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์

1.3 สังเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของหัวข้อวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์มาเรียบเรียง ต่อไป

2. รวบรวมข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ด้านครูผู้สอนและ ด้านแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้จะใช้กระบวนการสังเคราะห์เป็น กรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์

3. สร้างแบบสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของ ลักษณะคำถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านสิ่งแวดล้อม

3.1.1 ในห้องเรียน 3.1.1.1 บรรยากาศ 3.1.1.2 สถานที่ 3.1.1.3 แสงสว่าง 3.1.1.4 การจัดที่นั่ง

3.1.2 นอกห้องเรียน 3.1.2.1 ความร่วมมือ
ของต้นไม้และไม้ประดับ 3.1.2.2 กลุ่มเพื่อน 3.1.2.3
ครอบครัว

3.2 ด้านครูผู้สอน

3.2.1 วิธีการสอน/เทคนิค 3.2.1.1 ศรัทธา
3.2.1.2 พัฒนาการ 3.2.1.3 เกิดความสุข

3.2.2 บุคลิกภาพ 3.2.2.1 ภายใน 3.2.2.2
ภายนอก

3.2.3 ความเป็นวิชาชีพครู

3.2.4 ปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน

3.2.5 การเพิ่มพูนความรู้

3.2.6 การสอนแบบทีม

3.3 ด้านแหล่งเรียนรู้

3.3.1 ภายนอก/ภายใน

3.3.2 สื่อเหมาะสม/ทันสมัย

3.3.3 การสืบค้นจากเว็บไซต์

โดยมีขั้นตอนการวิจัยเชิงอนาคตที่มุ่ง “อนาคต
ที่ควรจะเป็น” (probabilistic future) มาเป็นฐานคิดและปรับ
ใช้ตามแนววิจัย โดยใช้เทคนิคเดลฟี่ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. หาความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ (soliciting expert
opinion) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ 17 คน ที่ได้กำหนดไว้ในวิธีวิทยา

2. สร้างแนวคิด (generality ideas) ที่หลากหลาย
โดยนำข้อสรุปจากผู้เชี่ยวชาญมาเป็นกรอบในการสร้าง
แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง (structured Interview)

3. หาข้อสรุป (developing consensus) หรือความเห็น
กลุ่ม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน ลงความเห็นทางด้าน
วิชาการใน 3 ด้าน ของแบบสัมภาษณ์

4. วิเคราะห์ (analysis) อธิบายปัจจัยเหตุ ปัจจัยผล
เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ แล้ว
นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ต่อไป

5. ตรวจสอบ (scanning) ค้นหาและพัฒนาใหม่

6. ฉายภาพ (projection) สิ่งที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ
เขียนพรรณนาข้อมูลทั้งหมดที่ได้

7. ตัดสินใจ (making judgment) และสร้างรูปแบบ

4. นำเสนอรายงานการวิจัยเป็นแบบพรรณนา
(description)

ผลการวิจัย

1. ด้านสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา ทั้ง
ส่วนที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ทั้งที่เป็นสิ่งที่มนุษย์
สร้างขึ้น เช่น อาคาร สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ วัสดุ อุปกรณ์
หรือสื่อต่าง ๆ

จากการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญ
ในองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ดังนี้

1.1 บรรยากาศในห้องเรียน

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับ
บรรยากาศการเรียน โดยสถานที่ที่จะต้องมีความ
เหมาะสม มีความสะดวกสบาย และมีแสงสว่างพอเหมาะ
ในห้องเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัด
ที่นั่งยังต้องขึ้นอยู่กับลักษณะกระบวนวิชาหรือเนื้อหา
สาระของแต่ละกิจกรรม

นอกจากความสำคัญของบรรยากาศในชั้นเรียน
จะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของปฏิสัมพันธ์ที่จะเกิดขึ้นใน
ห้องเรียน รวมทั้งเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้
ของผู้เรียน ถ้าบรรยากาศดีจะเป็นส่วนช่วยสนับสนุนให้
เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และส่งผลต่อพัฒนาการ
ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เช่น อารมณ์ สังคม เป็นต้น
ซึ่งการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนจะมีลักษณะดังนี้

1) ที่นั่งสบายและมีแสงสว่างเพียงพอ

2) ผู้สอนส่งเสริมให้กำลังใจ

3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำงานและแสวงหา

คำตอบด้วยตนเอง

4) ผู้สอนสั่งงานชัดเจน

5) ผู้เรียนให้ความสำคัญต่อความพยายาม

ของตนเอง

6) ห้องเรียนมีระเบียบ มีการพักในบางโอกาส

1.2 บรรยากาศนอกห้องเรียน

ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญเกี่ยวกับครอบครัว
ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเรียนอย่างมี
ความสุข ถ้าพ่อแม่มี “ความรู้” หรือการศึกษาที่ดี
ผู้เชี่ยวชาญได้ให้สัมภาษณ์ถึงประเด็นนี้ว่า จะส่งผลได้
เป็นอย่างดี นอกจากนี้เพื่อนในกลุ่มจะมีการสนับสนุนใน
การเรียน เพราะกิจกรรมส่วนมากผู้เรียนจะเลือกทำงาน

เป็นคู่และจะเลือกกิจกรรมต่าง ๆ ตามเพื่อน ฉะนั้น ผู้เชี่ยวชาญจึงถือว่า เพื่อนก็มีความสำคัญในการเรียนรู้เช่นกัน

นอกจากนี้บรรยากาศรอบห้องเรียน ซึ่งมีความร่มรื่นของต้นไม้และดอกไม้ประดับต่าง ๆ จะมีผลต่อการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้มีความสุขในการเรียน

บทสรุป ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดต่างให้ความสำคัญต่อด้านสิ่งแวดล้อม บรรยากาศรวมถึงสถานที่ และกระบวนการหรือขั้นตอนในการทำกิจกรรมต่างมีความสำคัญเช่นกัน

2. ด้านครูผู้สอน

2.1 วิธีการสอน/เทคนิค ผู้เชี่ยวชาญต่างให้ความสำคัญว่า ครูผู้สอนต้องมีการบูรณาการเทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลาย เข้าใจผู้เรียน เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความศรัทธา

นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดสื่อการสอน รวมทั้งการจัดสถานการณ์ต่าง ๆ จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ ครูจึงมีความจำเป็นที่จะต้องรู้จักผู้เรียนครอบคลุมอย่างรอบด้าน และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปเป็นพื้นฐานการออกแบบหรือวางแผนการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับผู้เรียน ครูควรเปลี่ยนแปลงบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้และควบคุมการเรียนเป็นการให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวก ชี้แนะและเสริมสร้างทักษะให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (ทิตินา, 2558; ชมัท, 2559) ซึ่งการจัดกิจกรรมหรือออกแบบการเรียนรู้ อาจทำได้หลายวิธีการและหลายเทคนิค แต่มีข้อควรคำนึงว่า ในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง แต่ละเรื่องได้เปิดโอกาสให้กับผู้เรียนในเรื่องต่อไปนี้

2.1.1 เปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้เลือกหรือตัดสินใจในเนื้อหาสาระที่สนใจ เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน

2.1.2 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยได้คิด ได้รวบรวมความรู้และลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ซึ่งทิตินา (2558) ได้นำเสนอแนวคิดในการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมและสามารถนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติได้ ดังนี้

2.1.2.1 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีที่ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย (physical

participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อช่วยให้ประสาทการเรียนรู้ของผู้เรียนตื่นตัว พร้อมทั้งจะรับข้อมูลและการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น การรับรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ ถ้าผู้เรียนอยู่ในสภาพที่ไม่พร้อม แม้จะมีการให้ความรู้ที่ดี ๆ ผู้เรียนก็ไม่สามารถรับได้ ดังจะเห็นได้ว่า ถ้าปล่อยให้ผู้เรียนนั่งนาน ๆ ในไม่ช้าผู้เรียนก็จะหลับหรือคิดเรื่องอื่น ๆ แต่ถ้าให้มีการเคลื่อนไหวทางกายบ้าง ก็จะทำให้ประสาทการเรียนรู้ของผู้เรียนตื่นตัวและพร้อมที่จะรับการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดี ดังนั้น กิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนจึงควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมกับวัยและระดับความสนใจของผู้เรียน

2.1.2.2 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสติปัญญา (intellectual participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหวทางสติปัญญา ต้องเป็นกิจกรรมที่ท้าทายความคิดของผู้เรียน สามารถกระตุ้นสมองของผู้เรียนให้เกิดการเคลื่อนไหว ต้องเป็นเรื่องที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไปทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกที่จะคิด

2.1.2.3 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสังคม (social participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว เนื่องจากมนุษย์จำเป็นต้องอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ มนุษย์ต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านสังคม

2.1.2.4 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์ (emotional participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้เกิดจากความหมายต่อตนเอง โดยกิจกรรมดังกล่าว ควรเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง โดยปกติการมีส่วนร่วมทางอารมณ์นี้มักเกิดขึ้นพร้อมกับการกระทำอื่น ๆ อยู่แล้ว เช่น กิจกรรมทางกาย สติปัญญา และสังคม ทุกครั้งที่ครูให้ผู้เรียนเคลื่อนที่ เปลี่ยนอิริยาบถ เปลี่ยนกิจกรรม ผู้เรียนจะเกิดอารมณ์

ความรู้สึกตามมาด้วยเสมอ อาจเป็นความพอใจ ไม่พอใจ หรือเฉย ๆ

2.2 บุคลิกภาพ ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ ประการแรก ของครูผู้สอน ผู้เรียนจะเกิดความประทับใจครั้งแรก (first impression) คือ บุคลิกซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึง บุคลิกทั้งภายในและภายนอก คือ การแต่งกาย การสื่อสาร ความตั้งใจในการสอน ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมีความเห็น ต่อไปว่า การแต่งกายจะช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพของครู ซึ่งจะต้องไม่ล้ำสมัยจนเกินไปและไม่ล้าสมัย กล่าวคือ มีความเหมาะสมและพอดี เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น และ ศรัทธา นำเชื่อถือ

2.3 ความเป็นวิชาชีพ (teaching profession) ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อความเป็นวิชาชีพ แต่ไม่ได้หมายความว่า ใบบประกอบวิชาชีพครู จะมีความสำคัญ แต่ถ้าครูผู้สอนทุกคนได้ผ่านการฝึกอบรม เพื่อได้รับสิ่งนี้ ก็จะเป็นการแสดงถึงความสามารถในการสอน ผู้เชี่ยวชาญทุกคนเห็นว่า ความเป็นวิชาชีพครู นั้น คือจะต้องเป็นผู้รักในการถ่ายทอดความรู้และรักในการอบรมขัดเกลาและสั่งสอนผู้เรียน ก็ถือว่ามีความเป็น วิชาชีพ

2.4 ปฏิสัมพันธ์ (interaction) ผู้เชี่ยวชาญทุกคนให้ความเห็นว่า การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนทุกคน โดย ไม่เลือกปฏิบัติ จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนและผู้เรียนจะต้องเป็นกัลยาณมิตรซึ่งกันและกัน การสื่อสาร สนทนากับผู้เรียนในขอบเขตที่พอเหมาะจะทำให้ ผู้เรียนเกิดความศรัทธายิ่งขึ้น

2.5 การเพิ่มพูนความรู้ของผู้สอน การเป็นครู ผู้สอน ที่ดีนั้น ผู้เชี่ยวชาญทุกคนให้ความเห็นว่า ครูจะต้องหมั่น เพิ่มพูนความรู้อยู่ตลอดเวลา จะมีการฝึกอบรม หรือ สัมมนารวมทั้งการเดินทางไปศึกษานอกสถานที่ การ

เพิ่มพูนความรู้ของครูนั้น ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นต่อไป ว่าต้องเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีด้วย

2.6 การสอนเป็นทีม (team teaching) ถือว่าเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่ดี แต่ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญได้เห็นสอดคล้องกันว่าจะต้อง ร่วมกันตั้งแต่กระบวนการออกแบบการสอน การจัด กิจกรรม รวมทั้งการวัดและประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญ ส่วนมากให้ข้อคิดว่า ครูผู้สอนส่วนมากยังขาดความเข้าใจ กับการสอนแบบทีม ส่วนมากจะทำการแบ่งความ รับผิดชอบเนื้อหาในแต่ละบทหรือในแต่ละตอน

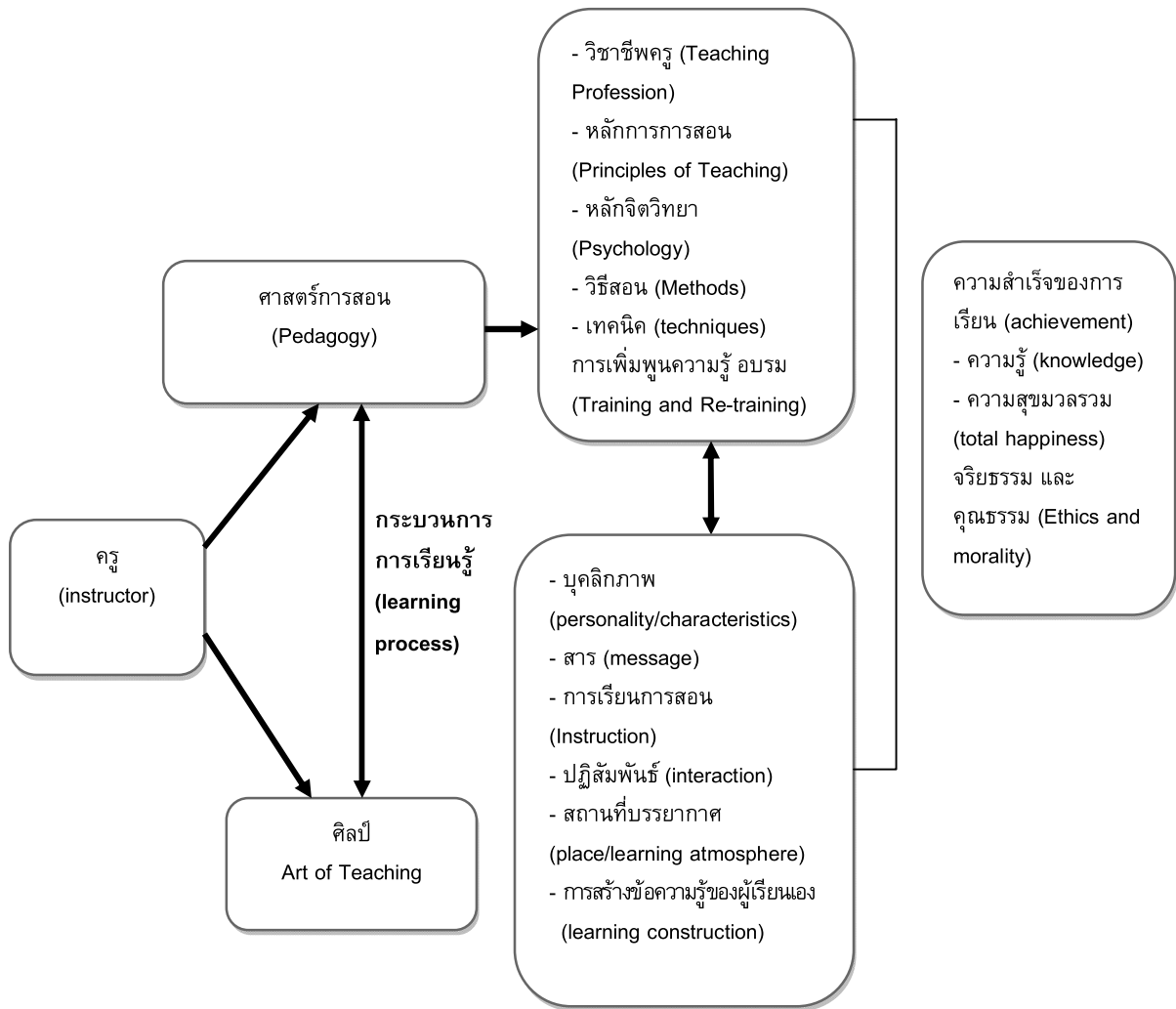
3. ด้านแหล่งเรียนรู้ (learning resources) ผู้เชี่ยวชาญ ให้ความสำคัญต่อแหล่งเรียนรู้ โดย

3.1 แหล่งเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนและแหล่ง เรียนรู้ภายในห้องเรียน ผู้เชี่ยวชาญทุกคนให้ความสำคัญ มาก เพราะจะเป็นสถานที่ที่เพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ทางอ้อมให้กับผู้เรียน

3.2 สื่อเหมาะสมและทันสมัย ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าการเลือกสื่อที่มีความเข้าใจต่อบทเรียน รวมทั้งมีความ เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่สอน จะทำให้ผู้เรียน มีความตื่นเต้นและสนใจ นอกจากนี้ถ้าครูผู้สอนเลือกสื่อ ที่ทันสมัย จะทำให้นักเรียนมีความศรัทธามากยิ่งขึ้น

3.3 การสืบค้นจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้เชี่ยวชาญ ทุกคน ให้ความสำคัญต่อการสืบค้นจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น จากคอมพิวเตอร์ โดยผ่านเว็บไซต์ บล็อก (blog) ต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญต่างให้ความสำคัญว่า การนำสื่อ มาประกอบบทเรียนนั้นจะต้องดูวัยของผู้เรียนด้วย

จากการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากวิธีวิทยาของการ วิจัยทั้ง 3 ด้านที่กล่าวมาแล้ว คณะผู้วิจัยได้ตกผลึก รูปแบบที่เป็นแนวทางการสอนแบบ super teaching ดัง รูปแบบข้างล่าง

ภาพที่ 1 รูปแบบการสอนแบบ "Super Teaching"

จากรูปแบบดังกล่าว ถือว่าครูเป็นตัวจักรสำคัญที่จะขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนให้มีความสุขและประสบผลสำเร็จ ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของครู คือ

1. ศาสตร์ในการสอน (pedagogy) ซึ่งจะประกอบด้วยความเป็นครู หรือมีความเป็นวิชาชีพ (teaching professions) ที่จะต้องศรัทธาในงานตนเอง กล่าวคือเลือกที่จะประกอบอาชีพครูด้วยความตั้งใจ (by choice) นอกจากนี้ครูจะต้องมีหลักการที่ถูกต้อง สอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ด้วย (psychology) ครูจะต้องเข้าใจและกระจำในวิธีสอน รวมทั้งต้องนำเทคนิคที่เหมาะสมและทันสมัยมาใช้ สิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อความสุขในการเรียนแต่ละครั้ง การเพิ่มพูนความรู้ของครูอย่างสม่ำเสมอ เช่น ฝึกอบรม สัมมนา จะช่วยให้ครูมีศักยภาพในการสอนได้มากยิ่งขึ้น

2. ศิลปะในการสอน (art of teaching) กล่าวคือบุคลิกภาพของครูที่ดี มีการแต่งตัวที่เหมาะสม มีศรัทธาในตัวผู้เรียน มีความห่วงใยต่อผู้เรียน มองโลกในแง่ดี เข้าใจในความแตกต่างของบุคคล (individual differences) มีการส่งสาร (message) ถึงผู้เรียน ทั้งวจนภาษาและอวจนภาษา (verbal and non verbal) เป็นสิ่งที่เชิญชวนให้ผู้เรียนแสดงศักยภาพให้ปรากฏออกมา นอกจากนี้ การที่ผู้สอนจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนสอนโดยสอดแทรกคุณธรรม/จริยธรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อเพื่อน ครอบครัว สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดบรรยากาศ สถานที่ และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ จะเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลและสร้างองค์ความรู้ได้อย่างมีความสุข

สรุปและวิจารณ์ผล

1. ด้านสิ่งแวดล้อม แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอก ผู้เชี่ยวชาญส่วนมากให้ความเห็นว่า สิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียน ประกอบด้วย บรรยากาศการเรียนในเชิงบวกที่ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนและความไว้วางใจจากครูผู้สอน ตลอดจนบรรยากาศที่ท้าทายให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทางด้านแสงสว่างและการจัดที่นั่ง ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดความสุขในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับชัยอนันต์ (2543) ที่ได้ใช้ความเห็นว่า บรรยากาศจะเป็นความรู้สึกภายในที่จะกระตุ้นและท้าทายให้ผู้เรียนใฝ่รู้ และต้องการแสวงหาคำตอบ นอกจากนี้ Mcvey (1989) ได้ให้ฐานคติว่าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ ประกอบด้วย แสงสว่าง สีเสียง บริเวณที่ว่าง และลักษณะของสถานที่ที่ใช้เรียน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทั้งนี้ผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเชิญชวน (invitational education) ตามทฤษฎีของ Purkey and Siegel (2011) ต้องอาศัยองค์ประกอบ 5 ประการคือ นโยบาย (policy) กระบวนการ (process) โปรแกรมการเรียนรู้ (program) สถานที่ (place) และบุคคล (people) และการได้รับความไว้วางใจและการยอมรับจากผู้สอนจะส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน ซึ่งจะเห็นได้จากองค์ประกอบหนึ่งของการจัดการศึกษาแบบเชิญชวน ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องของสถานที่ที่ครอบคลุมถึงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการเรียนที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ Dunn and Dunn (1972, 1978, 1993) ได้ให้ข้อเสนอว่า ครอบครัวและการมีปฏิสัมพันธ์ (interaction) จากกลุ่มเพื่อนจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งขององค์ประกอบของการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมภายนอก

2. ด้านครูผู้สอน การบูรณาการวิธีการสอน/เทคนิคการสอนของครูนั้น ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งครูที่ดีต้องมีกลวิธีต่าง ๆ ที่ใช้เสริมกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากยิ่งขึ้น มีการเรียนรู้แบบร่วมมือที่คละ ความสามารถของ ผู้เรียน

(cooperative learning) ซึ่งสอดคล้องกับ Johnson and Johnson (1984) ที่ให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนพึ่งพาช่วยเหลือกัน การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานเป็นกลุ่ม จะช่วยการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่จริงทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน อนึ่งบุคลิกภาพของครูถือว่าเป็นสิ่งที่ช่วยดึงดูดใจให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน เพราะบุคลิกภาพเป็นการแสดงท่าทาง ความรู้สึกนึกคิด ความเฉลียวฉลาด ตลอดจนกิริยามารยาท ฉะนั้นบุคลิกภาพของครูที่ดีต้องมีการแต่งกายที่เหมาะสม สื่อสารในภาษาที่ฟังแล้วเข้าใจง่าย มีอารมณ์ที่แจ่มใส ดูแล้วสดชื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรแก้ว (2551) พบว่า บุคลิกภาพที่ดีประกอบด้วย บุคลิกภาพทางกาย บุคลิกภาพทางด้านอารมณ์ บุคลิกภาพทางด้านสังคม และบุคลิกภาพทางด้านสติปัญญา ยิ่งไปกว่านั้น ครูผู้สอนต้องมีความเป็นวิชาชีพ (profession) มีการเพิ่มพูนความรู้อยู่เสมอ นอกเหนือจากเรื่องบุคลิกภาพและความเป็นวิชาชีพของครูด้านการเพิ่มพูนความรู้อย่างสม่ำเสมอแล้ว พฤติที่ได้เสนอว่าจรรยาบรรณวิชาชีพครู ควรประกอบด้วย 1) ปกปิดการปฏิบัติงานของสมาชิกในวิชาชีพ 2) รักษามาตรฐานวิชาชีพ 3) พัฒนวิชาชีพ

3. ด้านแหล่งเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญส่วนมากที่ประเด็นให้เห็นถึงการเลือกใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย แหล่งเรียนรู้จะช่วยเสริมสร้างและกระตุ้นให้ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียนและสามารถหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้สอดคล้องกับกรมสามัญศึกษา (2542) ที่กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้จะช่วยเพิ่มพูนข้อมูลข่าวสารที่ผู้เรียนสามารถหาความรู้ได้ด้วยตนเอง แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จะเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้จะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ภาคปฏิบัติได้ทั้งเป็นแหล่งสร้างเสริมความรู้ ความคิดวิเคราะห์และเสริมสร้างประสบการณ์ตรงของผู้เรียน ตลอดจนส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น การที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึง (acquired) ถึงสื่อที่เหมาะสมและทันสมัย จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขในการเรียนรู้ และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนอย่างเห็นได้ชัด

กิตติกรรมประกาศ

ข้อความรู้ใหม่ของการวิจัยครั้งนี้ ได้รับการชี้แนะและปรับกระบวนการทัศนจากรองศาสตราจารย์ รังสรรค์ แสงสุข เป็นอย่างดี คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณคณะผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ข้อมูลในการค้นหาข้อความรู้ใหม่ อันจะเกิดประโยชน์ต่อแวดวงการเรียนการสอนของประเทศ นอกจากนี้คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณฐานคติของรองศาสตราจารย์คม ไชยแสนสุข อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่เป็น “ต้นคิด” ในฐานคติของ “Super Service” ซึ่งทำให้คณะผู้วิจัยได้ต่อยอดและส่งผ่านงานวิจัยออกมาในลักษณะของการเรียนการสอน

อนึ่ง ขอขอบพระคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ได้ให้การสนับสนุนทุนแก่คณะผู้วิจัยเพื่อสืบเสาะสร้างต่องานด้านการสอน เพื่อประสิทธิภาพของผู้เรียนอันจะส่งผลให้เกิดบุพนิมิตทางการศึกษาต่อไป มวลสารประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบเป็นความดีของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอันเป็นที่รักของคณะผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

กรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์. 2542. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน. ราชบุรี : หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 5.

ฉันท ชาติทอง. 2559. หลักการจัดการเรียนรู้. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.

จักรแก้ว นามเมือง. 2551. บุคลิกภาพของครูที่ดีและลักษณะการสอนที่ดีตามทัศนะของนิสิตหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา (เอกสารอัดสำเนา).

ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. 2543. ระบบการบริหารจัดการเพื่อการจัดสรรทรัพยากรสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน 12 ปี ที่สอดคล้องกับ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ทิศนา แคมณี. 2558. ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. 2541. การพัฒนาการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.

พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. จรรยาบรรณวิชาชีพครู. สืบค้นจาก www.http//edu.chula.ac.th เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2555.

วิโรจน์ สารัตนะ. 2539. กระบวนการวางนโยบายทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรการพิมพ์.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2549. รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 2544. เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์.

Dunn, R. and Dunn, K. 1972. Practical approaches to individualizing instruction : Contracts and other effective strategic. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.

_____. 1978. Practical approaches to individualizing instruction : Contracts and other effective strategic. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.

_____. 1993. Practical approaches to individualizing instruction : Contracts and other effective strategic. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.

Johnson, R.T. and Johnson, D.W. 1984. An overview of cooperative learning. In J.S. Thousand, R.A. Villa and A.J. Nevin (Eds.), Creativity and collaborative learning (pp. 31-34) Baltimore, Maryland : Paul H. Brookes Publishing Co.

Mcvey,G.F. 1989. "Learning Environment." The International Encyclopedia of Educational Teaching. Edited by Michael Eraut. Oxford : Pergamon Press.

Purkey, W.W. and Siegel, B. 2011. World Conference on Improving Climate and Culture Through invitation education. Richmond, Kentucky.